

Robert Olujć

Općinski prekršajni sud u Splitu
Ul. Domovinskog rata 4 / III, 21000 Split
Robert.Olujic@psst.pravosudje.hr

URAVNOTEŽENA ZAŠTITA OVRHOVODITELJA I OVRŠENIKA U SLUČAJU NEMOGUĆNOSTI PROVEDBE IZRAVNE NAPLATE?

(komentar rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 10.
siječnja 2024., broj: Rev-274/2023.)

U rješenju Vrhovnog suda Republike Hrvatske, broj: Rev-274/2023. od 10. siječnja 2024. zauzeto je stajalište kako je „dopušten prijedlog ovrhovoditelja da Financijska agencija, nakon što je, na temelju čl. 12. Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, u postupku izravne naplate prestala postupati po zahtjevu za izravnu naplatu i osnovu izbrisala iz Očevidnika, ponovno istu osnovu temeljem novog zahtjeva za izravnu naplatu upiše u Očevidnik i nastavi postupati sukladno istome”.¹

Navedeno stajalište odmak je od dotad ujednačene sudske prakse prema kojoj „nije dopušten prijedlog ovrhovoditelja da Financijska agencija, nakon što je na temelju čl. 12. Zakona o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima prestala postupati po rješenju o ovrsi i isto izbrisala iz Očevidnika, ponovno navedeno rješenje o ovrsi upiše u Očevidnik i nastavi postupati sukladno istome”.²

Je li doista riječ o različitim situacijama koje opravdavaju različito pravno stajalište, bit će analizirano u ovom tekstu.

¹ Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, „Narodne novine” br. 68/2018., 2/2020., 47/2020., 46/2020., 83/2020.; dalje: ZPONS. Rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske, broj: Rev-274/2023. od 10. siječnja 2024. dostupno na: <https://odluke.sudovi.hr/Document/View?id=1b-caca74-5fb5-4859-baeb-e798b70c28c1> (pristupljeno 30. lipnja 2025.).

² Zaključak sa sastanka predsjednika građanskih odjela županijskih sudova i Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske održanog 27. studenog 2019., broj: Su-IV-245/2019-3. Premda nakon presude Suda EU-a u spojenim predmetima C-554/21, C-622/21 i C-727/21 od 11. srpnja 2024. (*Hann-Invest*) više nije održan nijedan takav sastanak (ili barem nije javno objavljen zapisnik s takvog sastanka), citirani zaključak može poslužiti kao dokaz dotadašnje ujednačenosti sudske prakse.

Stajalište iz odluke Rev-274/2023. zasnovano je u bitnom na dvjema premisama. Prva glasi „da nije isključeno da ovrha na novčanim sredstvima ovršenika naknadno postane moguća i provediva, pa nema opravdanog razloga da se u tom slučaju ovrhovoditelju koji (i dalje) raspolaže s valjanom i važećom osnovom zabrani zahtjev za njezinom provedbom”³ i ona je točna. Druga je u biti analogija s ponovnim podnošenjem prijedloga za ovrhu nakon što je prethodna ovrha obustavljena zbog nemogućnosti provedbe, a glasi: „nije dopušteno traženje ponovnog upisa iste osnove za plaćanje u okviru istog zahtjeva za izravnu naplatu, već je potrebno da ovrhovoditelj podnese novi zahtjev za izravnu naplatu, odnosno da pokrene novi postupak izvansudske ovrhe, radi naplate iste novčane tražbine iz iste osnove za plaćanje”⁴.

Treba primijetiti kako je druga premisa zasnovana na pogrešnoj terminologiji. Naime, zahtjevom za izravnu naplatu ne pokreće se postupak izvansudske ovrhe. O izvansudskoj ovrshi govori se samo u članku 284. *et seq.* Ovršnoga zakona⁵, a da izravna naplata (barem terminološki) nije isto što i izvansudska ovrha jasno potvrđuje to što se u članku 209. među osnovama za plaćanje na temelju kojih se može tražiti izravna naplata ne navodi ovršno javnobilježničko rješenje o ovrshi na temelju vjerodostojne isprave. To je i razumljivo s obzirom na to da izvansudskoj ovrshi (iz članka 284. OZ-a) prethodi podnošenje prijedloga za ovrhu, određivanje ovrhe i mogućnost podnošenja prigovora. Kod izravne naplate, naprotiv, nije riječ o ovršnom postupku, pa ni onom izvansudskom, jer se ne pokreće na način na koji Zakon propisuje da se pokreće ovršni postupak – prijedlogom za ovrhu (članak 3. stavak 1. OZ-a). Izravna naplata upravo je odsustvo redovitoga ovršnog postupka, privilegija nositelja tražbina utvrđenih izričito pobrojanim osnovama za plaćanje (članak 209.) da mogu preskočiti redoviti ovršni postupak. Zato svođenje redovitog ovršnog postupka i izravne naplate na isti zajednički nazivnik, kako se čini drugom, prethodno izloženom premisom, na kojoj se zasniva odluka Rev-274/2023. – nije pravilno.

Treba isto tako primijetiti kako terminološki ZPONS dosljedno na svim mjestima govori o postupanju Agencije po osnovi za plaćanje i njezinu izvršavanju (članak 4. stavci 5. i 6., članak 5. stavak 5., članak 12. stavci 1. i 4.)⁶, a nigdje se ne govori

³ Rev-274/2023. od 10. siječnja 2024., odlomak 12.

⁴ Rev-274/2023. od 10. siječnja 2024., odlomci 7. i 10.

⁵ Ovršni zakon, „Narodne novine” br. 112/2012., 25/2013., 93/2014., 55/2016., 73/2017., 131/2020., 114/2022.; dalje: OZ, na snazi u vrijeme donošenja odluke Rev-274/2023.

⁶ To je prepoznato u rješenju Vrhovnoga suda Republike Hrvatske, broj: Rev 104/2022-2 od 9. veljače 2022. (odlomak 11.): „Kod toga je potrebno napomenuti ovrhovoditelju da su nižestupanjski sudovi dali dostatne razloge u svojim odlukama jer jednostavno ZPONS u čl. 12. st. 1. propisuje brisanje iz Očevidnika i prestanak postupanja Financijske agencije u takvim slučajevima te nema nikakve mogućnosti ponovnog postupanja po osnovi za plaćanje”.

o postupanju „po zahtjevu za izravnu naplatu”, kako se to čini u zaključku odluke Rev-274/2023.

Osim terminoloških nedosljednosti treba primijetiti kako odluka Rev-274/2023. ima dalekosežne posljedice za zaštitu ovršenika. Njome je, naime, rečeno kako je dopušteno neograničeno podnošenje novih zahtjeva za izravnu naplatu nakon što su ispunjeni uvjeti iz članka 12. stavka 1. ZPONS-a i Agencija prestala izvršavati, ne zahtjev za izravnu naplatu, već konkretnu osnovu za plaćanje. Time (perpetuiranim podnošenjem novih zahtjeva za izravnu naplatu nakon što je *ista* osnova za plaćanje već jednom bila isknjižena) ovrha na novčanim sredstvima ovršenika nikada neće postati nemoguća⁷ i dokinuta je srž odredbe članka 12. stavka 1. ZPONS-a, čiji je legitimni cilj očuvanje donje granice minimuma efikasnosti pravnog sustava.⁸

Postavlja se, stoga, pitanje – s obzirom na to da je prva, prethodno izložena premisa na kojoj je zasnovana odluka Rev-274/2023. točna – kako zaštititi interes ovrhovoditelja u slučaju nemogućnosti provedbe izravne naplate. Odgovor daje odredba članka 211. OZ-a, koja služi kao spona između izravne naplate (članak 209. OZ-a) i izvansudske ovrhe (članak 284. OZ-a) s jedne strane i redovitog ovršnog postupka s druge strane i uređuje postupanje ovrhovoditelja u slučaju da su izravna naplata ili izvansudska ovrha ostale bez uspjeha, a nakon ishođenja nove osnove za plaćanje (sudskog rješenja o ovrsi) postupak se nastavlja kao redoviti ovršni postupak (u kojem vrijedi zaključak Su-IV-245/2019-3 i odredbe članka 5. stavaka 3. i 4. OZ-a).⁹

Na kraju treba napomenuti kako je riječ o stajalištu samo jednoga vijeća Vrhovnoga suda Republike Hrvatske, koje je dosljedno ostale prijedloge za dopuštenje revizije zbog istog pravnog pitanja odbilo pozivom na odluku Rev-274/2023. iako nijed-

⁷ U odluci Rev-274/2023. prepoznato je kako „isknjiženje rješenja o ovrsi donesenog u ovršnom postupku pred sudom povlači za sobom određene posljedice propisane Ovršnim zakonom (...), odnosno nastupanje nemogućnosti provedbe ovrhe, a posljedično tome i obustavu ovrhe na novčanim sredstvima ovršenika i početak tijeka roka za promjenu predmeta i sredstva ovrhe, te bi u slučaju ponovnog upisa rješenja o ovrsi u Očevidnik osnova za plaćanje kod Fine, sprječavalo nastupanje posljedica propisanih zakonskim odredbama kojima je uređena sudska ovrha” (odlomci 7. i 10.), ali je propušteno primijetiti kako isti rezon vrijedi i kod ponovnog upisivanja bilo koje druge (ne samo sudskog rješenja o ovrsi) *iste* osnove za plaćanje u Očevidnik – time se sprječava nastupanje zakonom propisanih posljedica koje se odnose na nemogućnost provedbe izravne naplate odnosno izvansudske ovrhe i poslije općenito ovrhe na novčanim sredstvima. O tome više dalje u tekstu.

⁸ O tome detaljnije u rješenju Ustavnoga suda Republike Hrvatske, broj: U-I-1686/2019. od 23. ožujka 2021., osobito odlomci 7., 14. i 15.

⁹ Riječ je o stajalištu koje je bilo zastupljeno u sudskoj praksi koja je prethodila odluci Rev-274/2023., npr. odluci Županijskoga suda u Karlovcu, broj: Gž Ovr-144/2023. od 15. rujna 2023. (odlomci 8. i 12.), a u prilog shvaćanju da izravna naplata nije pandan, već izuzetak od ovršnog postupka ide i odlomak 16. rješenja Ustavnoga suda Republike Hrvatske, broj: U-I-1686/2019. od 23. ožujka 2021.

no drugo vijeće, ni prošireno vijeće, o tome nije izrazilo svoje stajalište.¹⁰ Nažalost, odluka Rev-274/2023. dobro je (ali nekritički) recipirana u praksi drugostupanijskih sudova¹¹, pa preostaje vjerovati kako će tu odluku, čiji je zaključak prema autorovu mišljenju duboko pravno pogrešan, ispraviti nadolazeća praksa (preostalih triju vijeća ili proširenoga vijeća) Vrhovnoga suda Republike Hrvatske.

BIBLIOGRAFIJA

PROPISI I DOKUMENTI:

Zakon o provedbi ovrhe na novčanim sredstvima, „Narodne novine” br. 68/2018., 2/2020., 47/2020., 46/2020., 83/2020.

Ovršni zakon, „Narodne novine” br. 112/2012., 25/2013., 93/2014., 55/2016., 73/2017., 131/2020., 114/2022.

PRESUDE I DRUGE ODLUKE:

Rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 10. siječnja 2024., broj: Rev-274/2023.

Zaključak sa sastanka predsjednika građanskih odjela županijskih sudova i Građanskog odjela Vrhovnog suda Republike Hrvatske održanog 27. studenog 2019., broj: Su-IV-245/2019-3.

Rješenje Vrhovnog suda Republike Hrvatske od 9. veljače 2022., broj: Rev 104/2022-2.

Rješenje Ustavnoga suda Republike Hrvatske od 23. ožujka 2021., broj: U-I-1686/2019.

Rješenje Županijskoga suda u Karlovcu od 15. rujna 2023., broj: Gž Ovr-144/2023.

ROBERT OLUJIĆ sudski je savjetnik Općinskoga prekršajnog suda u Splitu od srpnja 2025., prethodno sudački vježbenik istoga suda od travnja 2023. Za vrijeme i nakon studiranja bavio se volonterski pružanjem besplatne pravne pomoći u Pravnoj klinici Pravnoga fakulteta Sveučilišta u Splitu iz područja građanskoga, radnoga i upravnoga prava.

¹⁰ Usporedi Revd 982/2023., Revd 56/2024., Revd 822/2024.

¹¹ Usporedi ŽS Šibenik Gž-618/2024., ŽS Vukovar Gž Ovr-38/2025., ŽS Rijeka Gž Ovr-572/2024. i Gž Ovr-370/2024. ŽS Zagreb Gž-2121/2023. i Gž Ovr-683/2024., ŽS Split Gž Ovr-154/2024.